

NOVES APORTACIONS A LA TOPONÍMIA DE SANT FOST

Xavier PÉREZ GÓMEZ

Des de la publicació fa més d'un any del meu treball sobre toponímia tradicional santfostenca, he trobat nous noms de lloc a diverses fonts documentals i orals, els quals he cregut oportú de recopilar en aquest breu estudi. Un dels documents més interessants que m'han fornit de noves dades ha estat el *Real Catastro del lugar de Sant Fost y Cabañas*, de l'any 1766, custodiat per la família Mauri al seu Arxiu de Can Lladó. Quedaria pendent, però, un estudi exhaustiu i detallat dels noms de lloc que apareixen a la nombrosa documentació d'època medieval i moderna que sobre Sant Fost encara es conserva en arxius com el de la Corona d'Aragó. Aquest article es divideix en tres apartats: 1) nous topònims, no publicats, 2) noves dades respecte de noms ja publicats anteriorment, i 3) topònims antics no recordats. Hem d'afegir també que sempre que podem intentem esbrinar l'origen i significat del nom, o si més no exposem les diferents teories que hi pugui haver.

I després d'aquesta breu introducció donem pas a la relació de noms de lloc.

1. NOUS TOPÒNIMS

(amb tradició oral encara viva)

Els Villars

Paratge bastant ampli, que fins fa uns 35 anys era ocupat per vinyes, camps i boscos i que abastava tota una àmplia zona situada entre els actuals carrers Pedrera i Tenor Viñas. Pertanyia en part a Can Ribalta i en part a Can Sunyer de Martorelles. El que queda del bosc dels Villars es troba situat al final dels carrers Verge del Pilar i Tenor Viñas, i va fins a tocar terme de Martorelles. Aquest nom el trobem documentat ja en 1766 ("*lo bosch dels Billars*"), quan aquest paratge tenia una extensió aproximada de 53 quarteres (una quartera equival a unes 36,72 àrees), de les quals sols 4,5 eren de vinya i 48,5 de bosc. Els propietaris dels boscos i vinyes dels Villars eren en 1766 el monestir de Montalegre, que l'havia adquirit del mas Sunyer, n'Antic Carrencà com a amo de Can Ribalta i un tal Tomàs Duñó.

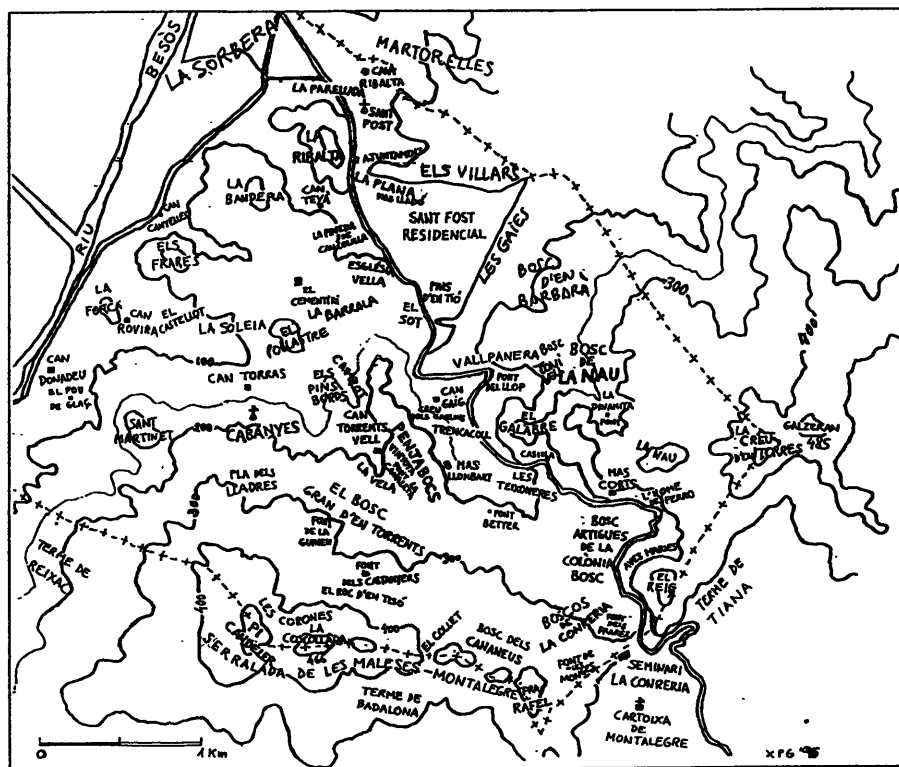
En 1852 consta també que Jaume Carrencà tenia propietats al lloc dit els Villars.
 FA: Arxiu Can Lladó (ACL). *Real Catastro del lugar de St. Fost y Cabañas, 1766*
 Arxiu Corona d' Aragó (ACA). *Hisenda, amillarament de Sant Fost, 1852*
 FO: MNS, PSS

El Campot

Camp propietat de Can Torrents Vell, situat a mà dreta del camí que va cap aquesta masia, uns 100 abans d'arribar al trencall que va a Cabanyes. Hi ha un tros de vinya, un camp i una caseta d'obra. És a tocar de les propietats dites de Canyelles.
 FO: JTS

Turó de les Gaies

És el turó que des de fa uns 15 anys es coneix pel Mirador, ja que hi ha una magnífica vista sobre la Urbanització Sant Fost Residencial. Hi puja el carrer del Canigó. Aquest

paratge, que arrenca des de darrere de Can Romagosa, separa la Urbanització Sant Fost Residencial del bosc de la Nau. Segons el diccionari Alcover-Moll, gaia significa tros de terra de forma triangular o no quadrangular, sobrer d'un camp de forma regular.

FO: MNS, PSS

Turó de la Barrala

Turó cobert de pins joves, situat al davant mateix del cementiri. Des del seu cim es veu una bonica vista del turó de la Ribalta, de Sant Fost Residencial i dels pinars dels voltants. Barrala era un recipient per a líquids, que acostumava a ser de fusta. Ignorem per què li fou posat aquest nom.

FO: JTS

Turó del Pollastre

Turonet veí del de la Barrala, però situat més cap a Cabanyes. Fa de balcó i mirador sobre la riera que baixant de Can Torrents Vell passa als peus de Cabanyes. D'allí estant s'albira una àmplia perspectiva, si ens ho permeten els pins, de la vall de Cabanyes, amb les vinyes de Can Torrentó, l'església de Sant Cebrià i la masia de Can Torras.

FO: JTS

Bosc de Can Toni Vell

Petit bosc que podríem considerar com a integrant del gran bosc de la Nau. És molt a prop del pont del Llop i de les vinyes de Vallpanera. En aquest indret es poden veure unes poques ruïnes que corresponien a l'antiga masia de Can Toni Vell, iniciadora de la casa de Can Toni del carrer del Sot. Els Torrents de Can Toni són, segons S. Pibernat, una branca dels de Can Torrents Vell de Cabanyes i s'independitzaren com a família vers 1653. Can Toni va esdevenir amb el temps una de les principals cases pairals de Sant Fost i d'ella sorgiren altres famílies com els Torrents de Can Boch, Can Manco i Ca n'Eloi.

FB: S. Pibernat, Explicació i arbre genealògic..., 1919

Bosc d'en Claris

Bosc situat a la zona del Collet de la Conreria, a l'est del bosc de la Torre Codina i tocant el dels Cananeus. Documentat en 1766 ("*partida llamada d'en Claris*") i en 1852 ("*bosch d'en Claris del Marqués de Yerbes*").

FA: ACL, *Real Catastro*, 1766. ACA, *Amillaramiento*, 1852

Bosc d'en Boscà

Bosc que es troba a sota del de la Torre Codina, al peu del camí dels Castanyers, fent partió amb el mas Llobart. Aquest bosc juntament amb els d'en Claris, dels Cananeus, Torre Codina, Font de les Monges i Aves Maries integren la gran massa boscosa anomenada de la Conreria.

FA: ACL, *Real Catastro*, 1766. ACA, *Amillaramiento*, 1852

Bosc d'en Barbarà

Situat a sobre de Can Boch (zona Can Girbau), en els límits de Sant Fost Residencial amb la Nau. Pronunciat per algunes persones grans com a paraula esdrúixola (Bàrbara). En 1766 el bosc d'en Barbarà era d'un tal Oleguer Argemí i tenia una superfície de 46 quarteres, 36 d'elles de bosc i la resta erm. Una altra dada interessant és que en 1799 els cartoixans compraren al Marquès de Barbarà un bosc anomenat la Nau (segurament sols una part). Podria tractar-se del mateix bosc d'en Barbarà, que de fet forma part de la gran massa forestal de la Nau. Cal recordar que en 1553 la Cartoixa posseïa bona part d'aquests boscos.

FA: ACL, *Real Catastro*, 1766. FB: Histoire de la Chartreuse de Montalegre, 1955
FO: PSS

Bosc d'en Trons

Bosc que es trobava a la zona de la font de la Guineu, al peu del Pi Candeler. En 1852 era propietat de Joan Olivaret. És un topònim recordat sobretot per caçadors d'edat avançada.

FA: ACA, *Amillaramiento*, 1852

Prat d'en Jeroni

Topònim que correspon a l'actual barri de Can Calet, en la part baixa de Sant Fost. Formava part de la finca anomenada la Sorbera. Aquest prat fou comprat per la família Esbert en 1899. El nom prové de Jeroni Buxó, propietari de Can Ribalta a finals del segle XIX.

FB: Esbert, 1996

2. NOVES DADES

El Pi Candeler

Sobre el turó més emblemàtic de la serralada de les Maleses-Montalegre, cal dir que fins ara citaven la data de 1883 com la més antiga on s'havia trobat aquest nom. Ara, però, hem de rectificar i dir que en 1766 apareix repetides vegades el terme "*Serra del Pi Candeler*", la qual cosa dona més importància encara a aquest topònim. La partida en qüestió tenia el 1766 un total de 38,5 quarteres, totes elles de bosc. És a dir, que en aquella època els turons del Pi Candeler i les Corones estaven força poblats d'arbres.

FA: ACL, *Real Catastro*, 1766

La Sorbera

Aquest topònim correspon a bona part de l'actual barri de Can Calet i dels camps que hi ha entre la carretera de Sant Adrià i el riu Besòs, a l'alçada de l'Avinguda Catalunya i al polígon dit de Can Baliarda. Un document de 1724 ja esmenta aquest indret a tocar el riu Besòs. En 1766 el paratge de la Sorbera ocupava 40 quarteres de terra, meitat de conreu, meitat de bosc; n'era el propietari principal Antic Carrencà, amo de

Can Ribalta. Altres propietaris eren Isidre Matons, Jeroni Subirà i Francesc Albió, alguns d'ells veïns de Martorelles. En 1899 Antoni Esbert va comprar als amos de Can Ribalta una finca anomenada Prat d'en Jeroni, situada al paratge de la Sorbera.

FA: ACL, *Real Catastro*, 1766

FB: Esbert, 1996

FO: ABB, AEF

La Parellada

Nom recollit només de forma oral fins ara, i que ara hem trobat esmentat a l'interessantíssim cadastre de 1766. En aquell any la Parellada era una partida de terra de 20 quarteres, de les quals 16 eren de bosc i 4 de sembrat, propietat partida entre Francesc Albió (*la Parellada de Casa Arqués*) i Oleguer Argemí. Cal recordar que és la zona situada al voltant de l'actual Avinguda Catalunya, al cantó nord del turó de la Ribalta. Fins fa uns 30 anys tota aquesta zona eren vinyes. Parellada era l'extensió de terra que es llaurava normalment en un dia per un parell de bous.

FA: ACL, *Real Catastro*, 1766

Barranc i pont del Llop

Sobre l'origen del nom, algunes persones opinen que s'anomena així perquè com hi ha tanta vegetació i boscúria, la gent deia: *És una boca de llop!* Un aspecte que voldria subratllar és que la majoria de gent gran de Sant Fost parlen sempre d'aquest topònim en castellà: *El Barranco del Lobo*, tot i que la resta de la conversa sigui en català. No sabem per què. Potsèr, i és una teoria, fa referència a la coneguda desfeta militar espanyola a la guerra del Marroc, als peus del Gurugú, l'any 1909. Cal recordar que el pont del Llop fou construït quan es va fer la primera carretera de la Conreria, pels volts de 1915-16, és a dir, que la famosa derrota del *Barranco del Lobo* era encara molt recent.

FO: PSS

3. TOPÒNIMS ANTICS

(avui dia no recordats i sense ubicació concreta)

Coll de la Muller morta

Indret situat als turons de la Conreria, segons un document de 1610. Avui s'ignora el seu emplaçament exacte, però podria trobar-se pels volts del Collet i el camí antic de Sant Fost al barri del Canyet de Badalona.

FA: Biblioteca de Catalunya, Ms. 329, 1610

Lo Segulà

Topònim del segle XVIII, i que corresponia a una peça de terra de tres quartans i mig, on l'any 1757 es va començar a construir Can Gaig. Consta en una escriptura notarial d'establiment atorgada per Pau Teyà, amo de Can Teyà i Can Romagosa, a favor d'Anton Torrents.

FA: Arxiu de Can Gaig (ACG), *Esctiptura del notari Josep Vaixeras, Granollers*, 5-5-1757

Coma dels Lladres

Lloc mencionat en un document de 1390, situat en terres del mas Teyà (aleshores dit mas Bufateres). Es desconeix la seva situació exacta, però podria trobar-se entre alguns dels turonets que separen la vall de Sant Fost de la plana del Besòs. El diccionari Alcover-Moll diu que coma en català antic significava depressió més o menys pregona i planera entre dues muntanyes.

FA: ACA, Monacals, pergamins de Montalegre, any 1390

La margenada del castell de Cabanyes

Peça de terra de propietat del mas Rovira en 1620, prop de l'antic mas Font o Estrader.

FA: ACA, Monacals, Hisenda, vol. 2043. *Llibre de censos*, 1620

Bosc de les Comunes

Bosc que estava inclòs dins les propietats annexes a la Casa de Campsentelles, i que fou comprat en part per Montalegre en 1432. Devia ser pels volts de Mas Corts o Mas Llombart.

FB: ACA, Monacals, pergamins de Montalegre, 1432

Bosc de les Canonies

Gran bosc que pertanyia al mas Soler (després Lladó) de Sant Fost i que fou adquirit per Montalegre en 1458.

FB: Pérez, Sant Fost, Història... 1990

Xavier Pérez, setembre de 1996

FONTS ARXIVÍSTIQUES (FA):

- Arxiu de Can Lladó (ACL). Real Catastro del lugar de St. Fost y Cabañas, 1766.
- Arxiu de Can Gaig (ACG). Escriitures de 1757 i 1909.
- Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA). Monacals. Pergamins i volums de Montalegre.
- Biblioteca de Catalunya. Manuscrit 329, any 1610.

FONTS BIBLIOGRÀFIQUES (FB):

- Antoni Esbert. *Història de la part baixa de Sant Fost*, manuscrit, 1996.
- (Ireneus Jaricot). *Histoire de la Chartreuse de Montalegre*, mecanoscrit inèdit, maig 1955.
- Salvador Pibernat. *Explicació i arbre genealògic de la casa Torrents de Sant Fost*, manuscrit inèdit, 1919.
- Xavier i Ferran Pérez. *Sant Fost, història d'un poble*. Ajuntament de Sant Fost, 1990.
- Alcover. Moll. *Diccionari català-valencià-balear*. Palma: Ed. Moll, 1980, 10 volums.

FONTS ORALS (FO):

- ABB: Antoni Baliarda Buxó, de Can Baliarda.
- AEF: Antoni Esbert Ferri, de Ca n'Esbert.
- FCF: Francesc Canet Farrés.
- JTS: Jaume Torrents Suñol, de Ca n'Eloi.
- MNS: Margarida Niubó Saleta, de Cal Secretari.
- PSS: Pere Suñol Suñé, de Can Gaig.